УЧАСТИЕ НА ВАРНЕНЦИ В УЧРЕДИТЕЛНОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ В ТЪРНОВО ОТ 10 ФЕВРУАРИ-16 АПРИЛ 1879 Г.

Борислав Дряновски

Датата 19 февруари 1878 г. се счита в Българската историческа наука за края на Руско-турската война от 1877/1878 г. На тази дата в 18 ч. в Главната квартира на Действащата руска армия в Одрин между главнокомандващия руската армия великия княз Николай Николаевич, брат на императора Александър II, и пълномощниците на Високата порта пашите Намик и Север се подписват т. нар. „Основи на мира". В него Високата порта приема руското условие за подписване на примирие и започване на преговори за мир. В този исторически документ се предвижда България да се „преобразува в автономно, плащащо данък на султана, княжество с национално християнско правителство и местно правителство", което да бъде върху територията, която не трябва да бъде по-малка от определената от Цариградската конференция[1]. В този документ Високата порта за първи път подписва документ, в който се признава правото на българите на самоуправление под формата на васално княжество.[2]

Както е известно, мирният договор е подписан в градчето Сан Стефано и е известен като Санстефански. В него е предвидено, че за формирането на българското княжество, трябва да се свика едно „събрание", което под надзора на руския комисар и специален турски представител, трябва да изработи „органичен правилник" (конституция), който да е съобразен с правилата на управление на дунавските княжества от 30-те години на XIX век. Това означава, че България ще се управлява с помощта на Конституция и от монарх, избран от Велико народно събрание.

Уреждайки по договорен пъти при пълен международен консенсус и подкрепа правото на българите да се самоуправляват и да управляват определена територия, руският императорски комисар пристъпва към организиране и формиране на новата държавна структура на княжество България. Първата му задача е как да се формира Учредителното народно събрание, което да изработи Органически устав. В Учредителното народно събрание трябва да участват народни представители, равни в религиозна, гражданско, правно и политическо отношение.

Според вижданията на княз Дондуков в Учредителното народно събрание трябва да се осигурят две групи народни представители: „изборна група", определени чрез мажоритарни избори от населението и група депутати „по звание", определени от княз Дондуков.

В Учредителното народно събрание народните представители са от цялата територия на Княжеството, както и такива от български дружества извън страната. По това време Княжеството е разделено на пет губернии: Софийска, Варненска, Видинска, Търновска и Русенска. Варненска губерния се състои от Варненски, Балчишки, Хаджиоглу Татарпазарджишки, Силистренски, Провадийски и Шуменски окръзи. Тя е представена в Учредителното народно събрание от 38 народни представители. От Варненски окръг в събранието участват 10 народни избраници: две духовни лица Варненския и Преславски митрополит Симеон и Варненския гръцки митрополит Кирилос; административни лица: Яков Геров, председател на Варненския губернски съд, Георги Велчев, председател на Варненския окръжен съд, Андрей Стоянов, председател на Варненския губернски съвет, Димитър Икономов, председател на Варненския окръжен съвет, Велико Христов, председател на Варненски градски общински съвет; избрани от населе-

[1] Освобождение Болгарии от Турецкага ига, Т.П.М,1964, с.379-381; Петков, П. Ст., Политическото и историческо значение на „Основи на мира"(Одринското примирие от 19/31 януари 1878 г.), Вж. 130 години от Руска-турската война и Освобождението на България (1877-1879), В. Търново,2009, с. 133-140.,

[2] Палангурски,М., Учредители. Участници в Учредителното народно събрание в Търново (10. II - 16 IV 1879), Енциклопедичен справочник., С.1 2014, с. 10.

нието чрез пряко гласуване са: Осман Бей, търговец, представител на турското малцинство и Стерю Анастасиядис, търговец, представител на гърчеещите се гагаузи. От княз Дондуков от Варненски окръг е определен търговеца Янко Славчев, известен участник в борбите на варненците българи за църковна независимост.

Прави впечатление, че народните представители не са коренни жители на Варна, а са се заселили във Варна след Освобождението и заемат важни административни длъжности. Кореняк варненец е само Стерю Анастасиядис. За варненци могат да се приемат само Велико Христов и Янко Славчев, които са търговци и живея и работят в града от 60-те година на XIX век и са участници в обществения живот на Варна и управлението на Варненската училищно-църковна община. Макар и представител от Варненски окръг, Осман бей е от Провадия, представител на турското малцинство.

Интересна характеристика дава руския вицеконсул във Варна, Теодосий Лисевич, до руския дипломатически агент в София за всеки народен представител: „Българите избраха търговеца Янко Славчев, Яков Геров, председател на губернския съд, родом от Одрин, който дълго време служил секретар при Екзархията, умен и голям патриот; Георги Велчев, председател на окръжния съд от Болград, Бесарабия, възпитавал се в Букурещ и Париж, човек с либерално направление, слаб характер; Димитър Икономов, председател на окръжното управление, човек също с либерално направление; Андрей Стоянов, вицегубернатор от Македония, който се е възпитавал в Москва и е бил на държавна служба в Градно. Всички са лица, въодушевени относно организацията на своето отечество“[3].

Ето и характеристиката за останалите депутати: „Що се касае до гръцкия представител Щерю и турския Осман Бей, то първият е грък до мозъка на костите си и подобно на варненските гърци и гагаузи би желал тукашната община да съставлява в княжеството Status in Stato. Неговият възглед споделя и гръцкият владика Кирил, който също е поканен в Търновското събрание и преди няколко дни запита Патриаршията да замине ли за там и, ако замине, как да се държи на събранието“[4]. Осман бей, бивш мидюрин на Провадия, богат човек, но не предприемчив и слаб характер, в настоящо време се намира в Цариград, гдето е твърде вероятно да получи в Портата наставления как да гласува в Събранието”[5] . Загадка е защо руският вицеконсул не дава характеристика за Варненския и Преславски митрополит Симеон и за Велико Христов, крупен търговец, които той вероятно той добре познава.

Това е съставът на народните представители от Варненски окръг, които участват в Учредителното събрание и имат за задача да изработят Органическия устав /Конституцията/ на княжество България. Събранието се открива на 10 февруари 1879 г. За председател на Събранието е избран митрополит Антим I. Депутатите полагат клетва. Второто заседание се провежда на 14 февруари 1879 г. На него за временен подпредседател е избран Варненският и Преславски митрополит Симеон. Такъв той е до 22 февруари 1879 г., когато е приет правилникът на Събранието и се избрани постоянни подпредседатели.[6]

От варненските участници в Учредителното събрание най-дейно участие в дебатите при изработването на Конституцията взимат митрополит Симеон, Яков Геров, председател на Варненския Губернски съд, Димитър Икономов, председател на Варненския окръжен съвет, и Андрей Стоянов, председател на Варненския губернски съвет.

За първи път варненският представител Яков Геров взема думата в XIII заседание на 22 март 1879 г. с предложение „в конституцията да се впише името на столицата и правото на княза да сече пари“[7]. Предложението се приема единодушно от народните представители, като за столица е записана София.

При разискване на въпроса за унаследяването на княза се разгаря сериозен дебат. По предложение на Яков Геров събранието приема чл. 27 който гласи ”Членове на регентството

[3] Варненски общински вестник, бр.293 от 11 септ. 1932 г.

[4] Пак там

[5] Пак там

[6] Дневници на Първото учредително народно събрание в Търново по изработването на Търновската конституция, С., 1890, с. 4-47.

[7] Пак там с.120

могат да бъдат министри, председатели и членове на върховните съдилища или пък лица, които са заемели безукорно тази длъжност“[8].

В същото заседание на 22 март 1879 г. на предложението в Княжеството да се учреди Сенат, Яков Геров отново взема думата и заявява: „Аз съм напълно съгласен с г-н Славейков, че няма нужда от Сенат. Той има резон, да съществува там гдето има обособени класи – земеделци и аристократи. Такива хора има ли у нас? Сенатът се учредява, за да разглежда интересите на аристократите, но у нас такова съсловие няма. Какви гаранции имаме, че сената няма да се съедини с изпълнителната власт срещу народа, за да парализира неговите най-светли действия? По-малко се боя от стълкновение между Народното събрание и Сената с Княза. Ако се случи стълкновение между Народното събрание и Княза имаме три уравнения: 1) Князът има право на вето; 2) Да разпуща Народното събрание; 3) Да отлага заседанията. Докато Князът има под ръка тези три средства, зло от стълкновение между Народното събрание и Княза няма да е голяма и поддръжниците на Сената могат да бъдат спокойни. Но где е гаранцията на Народното събрание, когато Сенатът влезе в коалиция с Княза срещу него? Аз не намирам никаква гаранция! Според мен Сената не само не е необходим и полезен, но вредителен и опасен“[9] . След тези аргументи и изказване на други народни представители, Народното събрание отхвърля предложението за учредяване на Сенат.

В XXII заседание на Учредителното народно събрание, състояло се на 7 април 1879 г. по предложение на варненския народен представител Яков Геров, в чл. 137 на Конституцията е записано: „Великото народно събрание се съставлява от представители, избрани от народа. Числото на представителите е равно на двойното число на Обикновеното народно събрание, като се вземат по двама от всеки десет хиляди жители от двата пола. За реда на избора ще се издаде особен избирателен закон“[10] . Предложението е прието без изменение.

Друг народен представител от Варненски окръг, който взема дейно участие в дебатите по съставянето на Конституцията, е Варненският и Преславски митрополит Симеон. Наред с изказването му по различни незначителни въпроси, той взема дейно участие при обсъждане на въпросите, свързани с Българската православна църква и нейното място в обществено-политическия живот в Княжеството и в земите, останали извън пределите на Княжеството. По негово предложение в чл. 38 на Конституцията е записано: „Българското княжество от църковна страна, като представлява една неразделна част от българската църковна област, подчинява се на Светия Български синод. Върховната власт на българската църква, гдето и да де намира власт, чрез последната, Княжеството съхранява единството си с Вселенската възточна църква във всичко що се отнася до догмата“[11].

С този, предложен от Митрополит Симеон и приет от Народното събрание, текст в Конституцията се решава въпросът за вярата и църковното ръководство на онези територии, които не са част от Княжеството, но са част от българската православна църква, ръководена от Българския Свети Синод.

Както посочих по-горе, и други народни представители от Варненски окръг участват в дебатите по изработването на Търновската конституция. Но техните въпроси не са съществени и се отнасят до технически въпроси по уточняване на различни текстове на Конституцията.

ЯКОВ ГЕРОВ (ЯКОВАКИ ЕФЕНДИ)

(1847-1891 г.)

Роден през 1847 г. в Одрин в бедно семейство. Рано останал без баща. Завършва търговското училище на остров Халки. Продължава обучението в Гент, Белгия. Представител на Одринска епархия в Църковно-народния събор в Цариград. Член на делегацията за избор на Антим I за екзарх. Със съдействието на граф Игнатиев е назначен на работа в Изправителния съд в Цариград.

В Руско-турската война е преводач на ръководителя на военното разузнаване към Генералния щаб – полк. Н. Д. Артамонов. От

[8] Пак там с. 119.

[9] Пак там с. 183.

[10] Пак там с.204, 205

[11] Пак там с.137-139.

11 май 1878 г. е помощник-началник на съдебния отдел при Съвета на руския комисар княз Дондуков-Корсаков. Член на комисията за изработване Временни правила за устройство на съдебната част. Назначен е за пръв председател на Русенския губернски съд през 1878 г. и от 1 декември 1878 г. – на Варненския губернски съд. Доктор по право в Лиежкия университет (1882 г.). Адвокат в Софийската адвокатска колегия. Близък приятел на Драган Цанков и негов привърженик до края на живота си. Краен русофил. Един от защитниците на майор Коста Паница. През 1883 г. Високата порта му отказва агреман за дипломатически агент на България в Турция. Умира на 13 февруари 1891 г. в София.

ГЕОРГИ ПЕТРОВ ВЕЛЧЕВ
(ок. 1850 г. – след 1904 г.)

Роден е около 1850 г. в Болград, Бесарабия. Син на търговеца Петър Велчев, член на Попечителния съвет на Централното училище в Болград. Завършва Болградската гимназия през 1866 г. Продължава образованието си в Букурещ, Париж, в специалното училище по гражданско строителство в Гент, Белгия и в инженерната школа в Прага като стипендиант на Болградската гимназия. През 1876 г. става преподавател по математика и физика в Болградската гимназия. Владее френски, немски, румънски, гръцки, руски и латински.

Пристига в България по време на Руско-турската война с руската армия. От 24 ноември 1978 до 15 септември 1879 г. е Председател на Варненския окръжен съд. От 15 септември 1879 г. до 20 март 1882 г. е прокурор при Варненския окръжен съд. През 1882 г. става Председател на Силистренския окръжен съд. Дългогодишен прокурор и адвокат в Силистра.

Участва в Учредителното народно събрание „по звание", като председател на Варненския окръжен съд. Либерал. Не подписва Конституцията. Участва работата на Третото Велико народно събрание от 19 октомври 1880 г. до 3 август 1887 г. Избран от Аккайдъларска (Дуловска) околия.

АНДРЕЙ ТРЪПКОВ СТОЯНОВ
(1838 г., ВОДЕН – 1910 г. ЗОБУРЬЕ, БЕЛОРУС)

Роден е през 1838 г. във Воден. Произхожда от известен род. Дядо му – Тръпко Чалъка, е влиятелна фигура сред християнското население в началото на XIX век. Баща му – Стоян Чолаков, е лекар във Воден. Андрей завършва гръцкото училище в Солун. Изпратен е от Димитър Миладинов да продължи обучението си в Русия. В Одеса се запознава с Георги Раковски. Завършва гимназия, а през 1865 г. – Юридическия факултет на Московския университет. До Руско-турската война е на руска служба в Городиенското губернско управление. Подържа връзки и си кореспондира с Георги Раковски, Райко Жинзифов, Петко Каравелов, К. Станишев, Нешо Бончев, Георги Теохаров и др. По време на войната е командирован към императорския комисар. През 1878 г. е назначен за варненски вицегубернатор, а в последствие и за Видински губернатор.

Участник в Учредителното народно събрание „по звание", като председател на Варненския губернски съвет. Член на комисията за изработване на основните начала на Конституцията. Консерватор. Завръща се в Русия и служи в съдебното ведомство до края на живота си.

ДИМИТЪР К. ИКОНОМОВ
(ок. 1854 г., ЖЕРАВНА – ок. 1896 г., ШУМЕН)

Роден е около 1854 г. в Жеравна. Завършва Роберт Колеж в Цариград през 1872 г. Като колежанин е временен дописник на вестниците Македония (1871), Турция (1873) и сп. Читалище (1875). Основател и активен член на ученическото дружество в Колежа (1869). При дипломирането си произнася реч озаглавена „За последствията от подирнята Френско-пруската война". След завършване на Колежа се заселва в Тулча, където е виден член градската община.

По време на Временното руско управление е включен в администрацията на Тулча. След предаването на града на Румъния се прехвърля във Варна. През декември 1878 г. е избран за председател на Варненския окръжен съд. Консерватор. На 16 април 1879 г. е

назначен за окръжен управител на Никопол, а от 1880 г. – за Варненски окръжен управител. Убеден привърженик на режима на пълномощията. Един от специалните емисари на консерваторите във Варненско в изборите за Второ Велико народно събрание. От 1882 до 1884 г. е Шуменски окръжен управител. След превратa 1886 г. застава на крайни русофилски позиции, за което е интерниран. ОТ 1889 до 1892 г. е адвокат в Шумен. Подпредседател на Шуменския окръжен съд.

В Учредително народно събрание участва „по звание" като председател на Варненския окръжен съд. Депутат във Второто Велико народно събрание избран от Осман пазар (Омуртаг).

ВЕЛИКО ХРИСТОВ

(1828 г., с. НЕДЕЛКОВЦИ, ЕЛЕНСКО – 1902 г., ВАРНА/

Роден е през 1828 г. в с. Неделковци, Еленско в бедно земеделско семейство. През 1932 г. семейството се заселва в Разград, където учи при даскал Върбан. Със съдействието на гръцкия владика Синесий учи в русенското гръцко училище. Владее турски, гръцки, френски и английски. Започва търговска дейност в Разград в съдружие с Коста Домусчиоглу. Има кантори във Варна и Цариград. Във Варна се установява през 1868 г. Активен участник в изграждането и ръководството на Варненската българска църковно-училищна община. Участва в изграждането на българското училище в града и инициатор за създаването на българското читалище „Възраждане" през 1870 г. Основател и акционер във Варненското българско търговско дружество през 1870 г.

По време на Руско-турската война пребивава в Цариград. Назначен от губернатора Баумгартен от 23 октомври до 24 ноември 1878 г. за председател на Варненския окръжен съд. От 1 ноември 1878 г. е избран за председател на Варненския градски общински съвет. Като председател активно участва изграждането и модернизирането на Варна. Назначава първият инженер с цел изработването на регулационен план, градски лекар, организира санитарният надзор, създава пожарна команда, отпуска средства за изграждане на училища, нормира търговското дейност. За втори път е кмет на Варна от 25 октомври 1883 до 17 март 1884 г. От 1891 до 1894 г. е избиран за член на Варненски окръжен съвет. Инициатор и член на комисията за изграждане на Варненската катедрала „Св. Успение Богородично". Крупен дарител, купува и дарява материали и техника от Лондон чрез фирмата си „Варна-Лондон", една от първите български фирми, които оперират на световния пазар. Чрез нея той снабдява с въглища Цариград, Варна, Бургас и целия Черноморски регион. Фирмата му извършва сделки в Турция, Англия, Румъния, дори в Бразилия. Един от инициаторите и основателите на Българското търговско параходно дружество през 1892 г. и негов пръв председател. Сред основателите и пръв председател на Варненската търговско индустриална камара от 21 август 1896 до 25 октомври 1899 г. Основава фонд за издръжка на бедни ученички от Варненската девическа гимназия, ръководен от Варненския митрополит.

В Учредителното народно събрание участва „по звание", като председател на Варненския градски общински съвет. Консерватор. В последствие преминава при либералите на Драган Цанков. Член на партията на Стамболов и негов личен приятел. Участва в Първото Велико народно събрание. Избран е в Първото обикновено народно събрание от Хърсовска избирателна околия, Разградско, но си подава оставка и напуска по лични причини. Народен представител от Варненска околия в VI ОНС, IV ВНС и в VII ОНС.

СИМЕОН, ВАРНЕНСКИ ПРЕСЛАВСКИ МИТРОПОЛИТ

(9 февруари 1840 г., БУРГАС – 23 октомври 1937 г., ВАРНА)

Роден е в Бургас на 9 февруари 1840 г. със светското име Одисей Попниколов. Син е на свещеник. Учи в гръцкото училище в Бургас, а от 1856 до 1863 г. в Патриаршеското богословско училище на остров Халки. Там голяма влияние му оказал дякон Григорий, бъдещия Доростоло-Червенски митрополит. Замонашва се в Хилендарския манастир в Атон. Приема името Симеон. ОТ 1864 г. е учител в Цариград, а от 1866 до 1868 г. учителства в Бургас.

Води кореспонденция с Георги Раковски. Попада под влияние на Иларион Макариополски и бъдещия Екзарх Антим I. Поканен е за писар на Видинската митрополия. През 1870 г. е ръкоположен във Видин за иромонах и протосингел на Антим в Видинска епархия. След избора на Антим за екзарх се премества с него в Цариград и е назначен за протосингел на Екзархията. На 21 август 1872 г. е ръкоположен за Варненски и Преславски митрополит. В периода 1883 до 1913 г. е член на Светия Синод на Българската православна църква и негов председател през 1883-1886 г. и 1902-1905 г. Радетел е за напредък в новобългарската просвета. Организира Първи учителски събор в Шумен. Превежда гръцки извори за българската история, като Посланията на Св. Климент Римски, Посланието на Цариградския патриарх Фотий да княз Борис I, писмата на Теофилакт Охридски и др. От 1881 г. е дописен, а от 1884 г. е редовен член на Българското книжовно дружество. От 1923 г. е почетен член на Българска академия на науките. Виден дарител, основател на няколко дарителски фонда. Кръстник на Симеон Търновски.

Участва в Учредителното народно събрание „по звание" като митрополит. Има мандат „по избор" от Шуменски окръг. Временен председател на народното събрание до избирането на редовен председател. Член на комисията за изработване на основните начала на Конституцията. От Шуменски окръг е избран за участие в Първото Велико народно събрание, за избор на княз. Член на комисията за връчване на акта за избор на Княз Александър. В II ОНС избран от Балчишка и Ясъ тепе (Ветрино). Приема мандата на Балчик. Виден привърженик на режима на пълномощията и русофил. В Третото ОНС е избран с мандат от Шумен. Избран е за председател на Народното събрание. Като такъв води официално делегацията за коронацията на император Александър III. Завършва земния си път на 23 октомври 1937 г. във Варна.

КИРИЛ, ВАРНЕНСКИ ПАТРИАРШЕСКИ МИТРОПОЛИТ (неизв.)

Неизвестно е кога и къде е роден. Завършва богословското училище на остров Халки. Владее гръцки, български, турски и френски език. Заема през 1873 г. временно поста на оттеглилия се митрополит Йоаким, бъдещият патриарх Йоаким III. От 1875 г. е титуляр на епископската катедра. Лидер на гръцката общност във Варна, с голямо влияние сред селските общини, населени с гагаузи-патриаршисти. Организира подписка на местното гръцко население до Цариградска конференция на Великите сили против присъединяването на Варна към Българското княжество и настояват града да остане самостоятелен, т.нар. Елино-варненско княжество. Убеждава местното население да не допусне вземането на момчета от гагаузките села във войската. За да преодолее съпротивата, Временното руско управление е принудено да използва сила. Организира завещаването на всички имоти на Митрополията на Атинския университет, което среща масово съпротива на българите от Варненската община.

Участва „по звание" като гръцки патриаршески митрополит на Варна. За участието си се допитва да Цариградската патриаршия. Не подписва Конституцията. През следващите години води битки с българските власти в стремежа им да наложат българските закони и порядки в политическия, стопанския и културен живот на Варна. Напуска града през 1882 г.

СТЕРЮ АНАСТАСИЯДИС
(неизв. – 1891 г., ВАРНА)

Роден във Варна. До Руско-турската война е търговец и чиновник в железницата Варна-Русе. На 1 декември 1878 г. е назначен за секретар на Варненската община. От 1879 до 1880 г. е съветник на Варненския губернатор. Мирови съдия и адвокат. Един от лидерите на гръцката общност във Варна

Участието му в Учредителното народно събрание е „по избор", избран от населението на Варненски окръг. Не подписва Конституцията. Близък до либералите. В Първото обикновено народно събрание е избран от Варна и утвърден за народен представител въпреки опита на местните власти да обявят избора за недействителен. Умира във Варна през 1891 г.

ОСМАН БЕЙ
(неизв. Починал в Цариград)

Не е известно къде е роден. По спомени на стари хора беят притежава в село Манастир 2 000 декара земя и 300-400 декара гори и ливади. За обработка на земята през 1869 г. закупува жетварка. Управлява Провадия по време на Руско-турската освободителна война. През месец януари 1878 г., когато руските войски наближават Провадия, местните турски власти напускат града По негова инициатива населението избира десетчленна временна управа в състав от пет турци, четирима българи и един евреин. Неин председател е уважаваният от всички Осман бей. Целта на Комисията е да запази живота и имота на всички жители. На 28 февруари 1878 г. Осман бей предава ключовете на държавните учреждения на освободителя на града ген. Константин Мамзей. След Освобождението продължава да живее в Провадия. До закриването е член на Окръжния съвет. По-късно напуска Провадия и се заселва в Цариград.

В Учредителното народно събрание участва „по избор", избран от Варненски окръг. Един от двамата депутати мюсюлмани, избрани пряко от народа. Подписва Конституцията. Участва в първото Велико народно събрание. През 1881 г. е избран за народен представител за Второто Велико народно събрание.

ЯНКО КОСТАДИНОВ СЛАВЧЕВ
(9 август 1841 г., ТЪРНОВО – 3 май 1927 г., ВАРНА)

Роден е на 9 август 1841 г. в Търново. Баща му Костадин Славчев е търговец на колониални и манифактурни стоки от Австрия, Германия и Румъния с постоянна кантора във Виена и Цариград. Янко Славчев получава първоначалното си образование в гръцкото училище в града, а след това учи при Петко Славейков и Никола Михайловски. Владее гръцки, турски, френски и италиански език. След фалита на баща му се заселва във Варна и става писар на търговците Никола и Сава Георгиевич, негови сродници. След фалита на тяхната фирма става агент през 1866 г. на английското параходно дружество Morton Bell. След две години става самостоятелен търговец и комисионер. Избран е за член на Турския търговски съд във Варна. Активен участник в национално-църковното движение. Участва в изграждането на сградата на първото българско училище във Варна. Един от създателите на през 1870 г. на читалище „Возрождение". През 1872-1874 г. става инициатор и председател на настоятелството на едно от първите търговски дружества в България.

След Освобождението е един от инициаторите за основаване на през 1892 г. на Българското търговско параходно дружество и член на неговия Управителен съвет. Създател през 1895 г. на Варненската търговско-индустриална камара и неин председател през периода 29 септември 1899 г. до 20 ноември 1901 г. Кмет на Варна от 22 ноември 1879 г. до 15 май 1881 г. и от 17 юни 1895 г. до 27 септември 1889 г. Привърженик на консерваторите. Върл русофил. В последствие гравитира около Драган Цанков. Завършва политическата си кариера в Народната партия. Сред инициаторите за създаване и дарител на Висшето търговско училище във Варна. Погребан е в двора на първото училище и църква в града.

Участва в Учредителното народно събрание като народен представител, „назначен" от императорския комисар. Консерватор. Избиран е за народен представител за Второто и Четвъртото Велики народни събрания.

За контакти:
Борислав Дряновски
Историк, бивш директор на Държавен архив – Варна
e-mail: drianovski@mail.bg